

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА
„СРБИЈА ШУМЕ“ БЕОГРАД
Део ШУМСКО ГАЗДИНСТВО „НИШ“ - Ниш

Бр. 8118
24.10.2025. год
- Н И Ш -

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србија шуме“ са л.о. Београд

Број. 17103
30-10 25 год

Јавно предузеће за газдовање шумама „Србија шуме“ Београд
Шумско газдинство „Ниш“ Ниш Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 113

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ЗА 2026. годину

СПЕЦИЈАЛНИМ РЕЗЕРВАТОМ ПРИРОДЕ
„ЈЕЛАШНИЧКА КЛИСУРА“

Ниш, октобар 2025.

Редни број	САДРЖАЈ	Страна
I	УВОД	3
II	ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	3
III	ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЂЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	4
IV	ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА	10
V	ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	10
VI	ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	11
VII	САРАДЊА	13
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	14
IX	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	15

I УВОД

Програм управљања Специјалним резерватом природе “Јелашничка клисура“ за 2026. годину израђен је у складу са Планом управљања СРП „Јелашничка клисура“ за период 2021-2030. године на који је Министарство заштите животне средине дало сагласност број 353-02-1786/2020-04 дана 25.02.2021. године. Програм је урађен у складу са чланом 54. Закона о заштити природе („Сл.гл.РС“, број 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др.закон и 71/21) и Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Јелашничка клисура“ (“Сл. гласник РС”, бр. 9/95“). Управљач је, пре почетка израде, од Министарства заштите животне средине затражио услове заштите природе за израду Програма управљања Специјалним резерватом природе „Јелашничка клисура“ за 2026. годину. Програм управљања је израђен у складу са добијеним Решењем о условима заштите природе за израду Програма управљања Специјалним резерватом природе „Јелашничка клисура“ за 2026. годину акт број 003303909 2025 14850 004 001 501 100 од 28.08.2025. године.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, ПРАЋЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Јелашничка клисура стављена је под заштиту ради очувања станишта природних реткости, ендемореликтних врста Српске рамондије, Наталијине рамондије, као и 39 мезијских, 20 балканских и 6 илирских ендема и субендема и очување посебне природне вредности коју чине Јелашничка река са богатом и разноврсном морфолошком орнаментиком.

Сврстана је у прву категорију као природно добро од изузетног значаја и заштићена као Специјални резерват природе.

Управљање заштићеним подручјем ПП „Сићевачка клисура“ поверено је Јавном предузећу „Србијашуме“ Београд, Шумско газдинство „Ниш“-Ниш.

Главни циљеви заштите, очувања, праћења и одрживог развоја обухватаће:

- Чување, унапређење и промовисање заштићеног подручја;
- Обезбеђивање надзора над спровођењем услова и мера заштите природе;
- Усклађивање дозвољених видова коришћења природних ресурса са потребама заштите и очувања;
- Заштиту и очување станишта природних реткости;
- Сарадњу са релевантним институцијама, локалним становништвом и осталим корисницима подручја;
- Успостављање и развој едукативних и туристичко рекреативних активности;
- Презентацију и популаризацију заштићеног подручја.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

Специјални резерват природе „Јелашника клисура“ стављен је под заштиту 1995. године са циљем заштите биолошке разноврсности, пејзажних карактеристика и геоморфолошких појава.

Управљање заштићеним подручјем подразумева заштиту, одржавање, праћење стања и унапређење природних вредности и спроводи се у складу са Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби Специјалног резервата природе „Јелашничка клисура“, Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Јелашничка клисура“ („Службени гласник РС“, бр.9/95), као и у складу са Законом о заштити природе.

Управљач је на основу члана 107. став 2. Закона о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС“, бр. 95/18), члана 68. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18–др.закон), члана 6. Уредбе о заштити Специјалног резервата природе „Јелашничка клисура“ („Сл.гласник РС“, број 9/95) и члана 22. Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“, бр. 15/16), донео 18.03.2019. године Одлуку о накнадама за коришћење заштићеног подручја Специјални резерват природе „Јелашничка клисура“ на седници Надзорног одбора Јавног предузећа за газдовање шумама „Србијашуме“, на основу које се реализује наплата накнада.

На пословима управљања директно је ангажовано пет извршилаца запослених у ШГ „Ниш“–Ниш и ШУ „Ниш-Бела Паланка“, и то: један чувар заштићеног подручја, реверни инжењер, самостални референт за заштићена природна добра и заштиту животне средине, шеф ШУ „Ниш-Бела Паланка“ и реверни техничар за приватне шуме и заштиту животне средине.

Поред њих, по потреби, ангажовани су и чланови противпожарне екипе за активна дежурства за заштиту од пожара у критичном периоду, као и самостални референт за израду основа и планова газдовања ШГ „Ниш“–Ниш.

Заштита, одржавање, праћење стања и унапређење природних вредности на подручју СРП „Јелашничка клисура“ спроводиће се кроз чување, надзор, сарадњу са власницима и другим корисницима, одржавање, промоцију, вођење евиденција о природним и створеним вредностима и људским активностима, уређење локалитета, разраду система финансирања заштите и развоја, обезбеђивање научних и стручних истраживања, тако да се остварују принципи заштите, очувања и унапређења биодиверзитета и интегрално развојне заштите.

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

Основне карактеристике, које чине да Јелашничка клисура има посебну природну вредност, су присуство ретких и угрожених биљних врста, Српске и Наталијине рамонде као и 39 мезијских, 20 балканских и 6 илирских ендема и субендема као и посебне природне вредности коју чини клисура Јелашничке реке са разноврсном морфологијом.

Међу флором реликтог и ендемичног карактера најважније су две реликтне сестринске врсте јединог рода ове фамлије на Банкалском полуострву – Српска и Наталијина рамонда (*Ramonda serbica* и *Ramonda nathaliae*). У Јелашничкој клисури најзначајнији локалитет ове две врсте је Радовански камен. Овај локалитет, као и локалитет Облик у Сићевачкој клисури су до сада једине заједничке тачке ареала ове две врсте, као и једине зоне њиховог преклапања.

Поред ових врста, природне вредности ове клисуре су и Српска вијошница, хибридна купина, Роленин дубачац, Ловоролисни јеремичак, Љиљан златни, Руњневица, Адамијев шафран, Дивља крушка.

Животињски свет Јелашничке клисуре је недовољно проучен. У самој клисури и њеној околини регистровано је присуство једног броја птица од којих су многе ретке и угрожене. Повремено се током лета може видети бела кања, која је некада и гнездила у клисури. Једна од приоритетних мера биће и активност на смањењу узнемиравања птица у вишим, стеновитим деловима клисуре где гнезде и орлови, како би се створили повољни услови за њихово присуство у Јелашничкој клисури.

С обзиром на то да се СРП „Јелашничка клисура“ налази у обухвату еколошке мреже Републике Србије, Управљач ће се придржавати свих мера заштите прописаних Уредбом о еколошкој мрежи, посебно следећих:

а) забрањено је уништавање и нарушавање станишта, као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;

б) забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (шуме, ливаде, пашњаци итд.);

в) предузеће се све мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања.

Пејзажне карактеристике Јелашничке клисуре представља дивља морфологија саме клисуре са бројним, специфичним и атрактивним ерозивним облицима, занимљивим микрокалитетима (поткапине, прозорци, пећине...) као и низак степен изграђености подручја.

Заштита и унапређење природних и створених вредности подразумева активности и мере које се односе на очување популације и станишта природних вредности, геоморфолошке разноликости, пејзажне вредности, научно-истраживачке и образовне активности и презентацију.

Чување, надзор и праћење стања обавља један чувар заштићеног подручја.

Чувар испуњава услове прописане законом у смислу стручне спреме, радног искуства, поседовања легитимације за чувара заштићеног подручја и положеног стручног испита за чувара заштићеног подручја.

Због велике посећености заштићеног подручја чувар зп редовно врши чување и надзор, контролише спровођење правила унутрашњег реда на подручју и извештава реверног инжењера и самосталног референта за ЗПД и заштиту животне средине о стању природних и створених вредности и о свакој насталој промени.

Трошкови рада чуварске службе односе се на бруто зараде чувара заштићеног подручја, материјалне трошкове и набавку опреме рада.

Средства за зараде чуварске службе планирана су из Буџета Републике Србије.

Планирана средства за бруто зараде чуварске службе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	600.000,00	ШГ „Ниш“-Ниш
Накнаде	-	

Чувар заштићеног подручја користи квад за послове чувања, надзора и праћења стања у заштићеном подручју. У зависности од временских услова, чувар за ове послове користи и неко од расположивих теренских возила (Дачија Дастер, Лада Нива итд.), Шумске управе „Ниш-Бела Паланка“, која се поред осталих послова користе и за послове управљања заштићеним подручјем.

Потребни материјални трошкови за рад чувара и набавку опреме за чуваре заштићеног подручја планирани су из из Буџета Републике Србије и накнада за коришћење заштићеног подручја и односе се на гориво и набавку путничког теренског возила Тип 3.

Планирана средства за набавку горива (динара)		Извршилац посла
Накнаде	50.000,00	ШГ „Ниш“-Ниш

Планирана средства за набавку путничког теренског возила Тип 3 (динара)		Извршилац посла
Накнаде	3.200.000,00	ШГ „Ниш“-Ниш

Управљач ће у 2026. години радити на надзору и контроли спровођења управљачких докумената, прикупљању података, анализи и изради Програма управљања заштићеним подручјем СРП „Јелашничка клисура“ за 2027. годину и изради Извештаја о остварењу Програма управљања заштићеном подручјем СРП „Јелашничка клисура“ за 2026. годину.

Средства за бруто зараде осталог особља планирана су из Буџета Републике Србије и из средстава накнада за коришћење заштићеног подручја. Средства се односе на рад самосталног референта за ЗПД и заштиту животне средине, шефа шумске управе и реверног инжењера за шуме сопственика и заштиту средине, за израду планских докумената, планова, програма и извештаја у заштићеним подручјима, као и на њиховом спровођењу.

Планирана средства за бруто зараде осталог особља (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	80.000,00	ШГ „Ниш“-Ниш
Накнаде	300.000,00	

Средства за материјалне трошкове осталог особља, стручне службе, планирана су из накнада и из средстава Управљача. Средства се односе на трошкове горива на контроли радова изабраних извођача и њиховом спровођењу на терену.

Планирана средства за материјалне трошкове стручне службе (динара)		Извршилац посла
Накнаде	70.000,00	ШГ „Ниш“-Ниш
Управљач	-	

Средства за израду базе података у новом програму за евидентирање природних и створених вредности подручја, активности и истраживања, као и у ГИС-у, планирана

су из накнада. Средства се односе на зараде стручне службе, тј осталих запослених на пословима у ЗПД.

Планирана средства за бруто зараде осталог особља за израду базе података (динара)		Извршилац посла
Накнаде	50.000,00	ШГ „Ниш“-Ниш
Управљач	-	

Обележавање заштићеног подручја односи се на за израду и постављање табле са паноом за обележавање заштићеног подручја СРП „Јелашничка клисура“ и на обнављање граница заштићеног подручја.

Планирано је обнављање граница заштићеног подручја у дужини од 1 km.

Обнављање граница врше чувар заштићеног подручја и реверни инжењер који ради на пословима управљања у заштићеним подручјима. Приликом обнављања граница ангажује се повремено и самостални референт за израду основа и планова газдовања, и то ради прецизног утврђивања граница, те су планирани делом трошкови његове зараде за обављање тог посла.

Средства за израду и постављање табле са паноом за обележавање заштићеног подручја планирана су из накнада за коришћење заштићеног подручја.

Планирана средства за израду и постављање једне табле са паноом за обележавање заштићеног подручја (динара)		Извршилац посла
Накнаде	34.200,00	Изабрани услужник

Средства за обнављање граница заштићеног подручја у дужини од 1 km планирана су из средстава накнада за коришћење заштићеног подручја.

Планирана средства за обнављање граница заштићеног подручја – зараде запослених (динара)		Извршилац посла
Накнаде	7.986,00	ШГ „Ниш“-Ниш

Одржавање чистоће спроводиће се путем рада услужника изабраног у поступку јавних набавки и у виду акција чишћења у организацији Управљача и у сарадњи са НВО, волонтерима и локалном самоуправом ГО Нишка Бања. Главне активности биће усмерене на излетиште „Поткапина“ које је најпосећеније током године, оближње шетне стазе, као и на Јелашничку реку и њене обале.

Средства за одржавање чистоће планирана су из Буџета Републике Србије и накнада.

Планирана средства за одржавање чистоће (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	118.440,00	ШГ „Ниш“-Ниш
Накнаде	20.000,00	

Средства за одржавање и поправку табли и мобилијара планирана су из средстава накнада за коришћење заштићеног подручја.

Планирана средства за одржавање и поправку табли и мобилијара (динара)		Извршилац посла
Накнаде	47.520,00	ШГ „Ниш“-Ниш

Поред горе наведених послова на управљању природним вредностима, Управљач ће радити и на вођењу евиденције о природним вредностима и људским активностима на заштићеном подручју кроз обилазак терена, прављење записа и фотоархиве.

Успешна и активна сарадња са Заводом за заштиту природе Србије, Канцеларија у Нишу, наставиће се и у 2026. години.

У циљу спровођења мера заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења природних вредности Управљач ће наставити сарадњу са свим корисницима заштићеног подручја СРП „Јелашничка клисура“ кроз координирање заједничких акција у циљу заштите природних вредности и унапређења постојећег стања.

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

На подручју Специјалног резервата природе „Јелашничка клисура“ нема културно-историјских споменика. Постоје неистражени остаци испосница у скривеним увалама у стенама на улазу у клисуру са њене леве стране. Недоступне су због окомитих страна.

3. Управљање природним ресурсима

Заштита и коришћење природних ресурса засновани су на принципима одрживог развоја, што значи да ће се мере заштите и коришћења спроводити у складу са Уредбом о заштити, односно прописаним режимом заштите.

3.1. Задаци и активности на заштити и управљању шумама

У СРП „Јелашничка клисура“ површине под државном шумом стављене су у категорију састојина без газдинских интервенција, док се у шумама сопственика (власници физичка лица) пружа стручно-технички надзор на захтев сопственика али у складу са Условима заштите природе издатим од стране Завода за заштиту природе Србије.

Не планирају се активности шумовласника у приватним шумама на подручју СРП „Јелашничка клисура“. Могуће је евентуално чишћење састојина и сакупљање грана у случају снеголома и ветролома.

Заштити шума од бесправних сеча посветиће се значајно већа пажња кроз надор и контроле на терену.

Ради очувања аутохтоне вегетације, планирају се и даље активности на сузбијању јако инвазивне врсте *Ailanthus altissima* – кисело дрво. У ту сврху се планирају активности које ће се одвијати сопственом радном снагом уз учешће локалног становништва и волонтера.

Средства за сузбијање киселог дрвета планирана су из средстава накнада за коришћење заштићеног подручја.

Планирана средства за сузбијање киселог дрвета (динара)		Извршилац посла
Накнаде	20.000,00	ШГ „Ниш“-Ниш

3.2. Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

Заштита фауне вршиће се у поступку спровођења редовне евиденције вредности од стране чуварске службе и реверног инжењера и дефинисаних мера забране. Обављаће се контрола спровођења Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље фауне и активности на евиденцији, картирању и мониторингу фауне клисуре.

Лов и риболов су забрањени. Због изузетно малог водотока, Јелашничке реке, риболовно подручје „Јелашничка клисура“ је укинато.

Заштита од болести и штетних инсеката и пожара спроводиће се на целој површини контролом, праћењем стања. Праћење бројности поткорњака методом феромонских клопки није показало присуство истих те се неће спроводити у наредној години.

3.3. Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Јелашничка река мора бити сачувана од свих врста загађивања (отпуштање непречишћених вода, депоновање комуналног отпада у корито реке, остављање смећа на обали..), што ће се постићи мерама надзора и обавештавања, едукацијом о важности правилног управљања отпадом у сарадњи са месним заједницама: Чуљеник,

Јелашница, Горња и Доња Студена, као и надлежним инспекцијским службама Градске општине Нишка Бања и Града Ниша (еколошка, комунална и рибарска инспекција).

У случају поновне појаве бујица код обилних киша, планирају се акције чишћења приобаља и речног корита уз учешће сопствених радника, локалног становништва, ученика, волонтера и осталих корисника подручја.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Приоритетни задатак научно-истраживачког рада је пружање логистичке подршке заинтересованим институцијама или појединцима, чије ће се активности одвијати у складу са претходно добијеним Решењем о условима заштите природе издатим од стране Завода за заштиту природе Србије.

Након завршетка научних истраживања и истраживачких радова институције и удружења су у обавези да добијене резултате у виду извештаја достављају Управљачу ради евидентирања и коришћења у сврху мониторинга и планирања активности на заштити и развоју.

Наставиће се активна сарадња са научно-образовним институцијама: Природно-математичким факултетима из Ниша, Београда, Новог Сада, Биолошким институтом „Синиша Станковић“, ЗЗПС и др.

У 2026. години вршиће се од стране стручне службе праћење здравственог стања састојина - мониторинг шумских фитоценоза у подручју.

Праћиће се и најзначајније ендемичне и реликтне врсте: *Ramonda serbica*, *Ramonda nathaliae* и *Parietaria serbica*.

Управљач прати, контролише и води евиденцију о строго заштићеним врстама флоре и фауне, тако да ће са тим активностима наставити и у наредној години.

Приоритетни задаци образовног рада биће едукација становништва и других корисника, а пре свега ученика, о вредностима овог заштићеног подручја, активностима и мерама заштите. У сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије организоваће се едукативне радионице и теренска настава.

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Мере и услови

На подручју СРП „Јелашничка клисура“ не планира се изградња, обзиром да се ради о малом, по површини, заштићеном подручју. Спроводиће се мере везане за уређење.

2. Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.

У 2026. години Управљач планира активности на уређењу заштићеног подручја СРП „Јелашничка клисура“ које се односе на уређење пешачке стазе у дужини од 1 км и израду и постављање мобилијара једне гарнитуре стола са клупама.

Планира се уређење пешачке стазе у дужини од 1 км, што ће бити реализовано од стране извођача изабраног у поступку јавних набавки. Средства за уређење стазе планирана су из средстава накнада за коришћење заштићеног подручја.

Планирана средства за уређење 1 км пешачке стазе (динара)		Извршилац посла
Накнаде	127.776,00	Извођач изабран у поступку јавних набавки

Овом гарнитуром стола са клупама замениће се стара и дотрајала гарнитура на локалитету „Поткапина“ које је веома посећено од стране излетника и планинара. Ова активност биће реализована од стране извођача изабраног у поступку јавних набавки. Поред тих директних трошкова, планирани су и трошкови запослених на пословима управљања заштићеним подручјем у ШГ „Ниш“-Ниш кроз обилазак терена ради показивања локације, контроле током извођења и након завршених радова.

Средства за израду и постављање једне гарнитуре стола са клупама планирана су из накнада за коришћење заштићеног подручја и средства Управљача (зараде запослених на контроли спровођења уговорених радова).

Планирана средства за постављање једне гарнитуре стола са клупама - трошкови израде и постављања (динара)		Извршилац посла
Накнаде	28.000,00	Извођач изабран у поступку јавних набавки
Управљач	-	

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. Мере и услови

Полазећи од значаја који има СРП „Јелашничка клисура“ планирају се мере и активности на промоцији природних вредности, у складу са Условима заштите природе.

2. Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

Ради презентације заштићеног подручја планира се учешћу оквиру Зелене зоне („Green Zone“) на Нишвил фестивалу, као и учешће на семинарима и трибинама.

Средства за штампање флајера и набавку ранаца са знаком лого-а зп, планирана су из накнада за коришћење заштићеног подручја.

Планирана средства за штампање флајера (динара)		Извршилац посла
Накнаде	14.375,00	Изабрани услужник

Планирана средства за набавку ранаца са знаком лого-а зп (динара)		Извршилац посла
Накнаде	67.082,50	Изабрани услужник

За 2026. годину, у циљу реализовања образовних активности, планира се организовање трибина и тематских предавања у школама и обележавање важних еколошких датума са ученицима. У складу са посебним условима планира се и теренска настава.

Ради презентације заштићеног подручја планира се организовање промотивних скупова, радионица и предавања у природи.

Средства за организовање промотивних скупова са програмом, радионица и предавања планирана су из накнада за коришћење заштићеног подручја и Управљача.

Планирана средства за организовање промотивних скупова (динара)		Извршилац посла
Накнаде	150.000,00	ШГ „Ниш“-Ниш

Управљач планира учешће у свим организованим догађајима као што је традиционална манифестација-фестивал „Поткапина“, која се сваке године организује од стране Јелашничког културног центра и села Чукљеник у месецу августу. Она је добар пример популарисања флористичког богатства клисуре и њених других вредности. У оквиру фестивала Управљач ће учесницима и присутним медијима, приказати вредности подручја и позвати их да учествују у планираним акцијама, као и да помогну својим идејама како би се нашао неки ефикаснији начин у решавању постојећих проблема.

Предвиђено је и учешће у емисијама едукативног карактера, како на телевизијским тако и на радио програмима, које је и претходних година дало добре резултате, па се исте активности планирају и у 2026. години.

У сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, Канцеларија у Нишу, планира се учешће на фестивалима и манифестацијама у региону и на територији Града Ниша, у циљу промоције заштите природе и заштићених подручја којима управља ШГ „Ниш“-Ниш.

3. Задаци и активности на развоју одрживог туризма

Кроз СРП „Јелашничка клисура“ у току године прође велики број посетилаца. Такође је активан и локални саобраћај. Ради се углавном о превозу путника од којих је

највећи број мештана из села смештених у подножју Суве планине који су запослени у Нишу. Један број туриста долази ради обиласка и да би уживао у природним лепотама клисуре, а најчешћи посетиоци су они који као мотив имају научно-истраживачки рад, спортско пењање на стенама и боравак у природи ради рекреације и одмора у уређеном излетишту у клисури у врелим летњим данима.

Туризам и угоститељство на простору специјалног резервата природе „Јелашничка клисура“, обзиром на његов значај и величину, нису развијани.

Туристичка организација града Ниша у оквиру својих презентација наводи Јелашничку клисуру као подручје погодно за туризам и рекреацију због изузетних природних вредности, могућности пикника, камповања, шетњи и атрактивних стена за пењање.

VII САРАДЊА

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом

На самом подручју Јелашничке клисуре нема стамбених објеката, али се на њеном улазу и излазу налазе два села чије становништво користи поједине ресурсе, те је неопходно са њима успешно сарађивати. Основни циљ је заштита подручја и поштовање прописаног режима заштите. Сарадња и партнерство са локалним становништвом оствариваће се непосредним контактима и разговорима. Постоји могућност смештаја туриста у домаћој радиности и промоције традиционалних заната са тог подручја и у том смислу ће се анимирати заинтересовано становништво.

2. Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

Други власници и корисници СРП „Јелашничка клисура“ су локална самоуправа (месне заједнице Чукљеник и Јелашница и Општина Нишка Бања), ЗЗПС, водопривреда, излетници, војска, жандармерија, планинарска друштва и др. са којима је неопходно одржавати сарадњу у циљу спровођења мера заштите природе. Сарадња ће се унапредити одржавањем састанака, писаним путем, разговорима и заједничким активностима.

3. Сарадња са невладиним организацијама

Наставиће се успешна сарадња са НВО активним на овом подручју: ПД „Железничар“, ПД „Јелашница“, ПАК „Мосор“, НВО: „Зелени кључ“, „Отворени клуб“, Спортски клуб „Трибе“, „Prostor“ и друге.

4. Међународна сарадња

У оквиру професионалне праксе ПМФ из Новог Сада, Департмана за биологију и екологију, Јелашничку клисуру посећују и професори из иностранства са којима ће се успоставити научна сарадња. Такође се ради на повезивању и остваривању

међународне сарадње са представницима других иностраних клубова који учествују на такмичењима међународног карактера у дисциплини пењања на стенама.

5. Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима и др.

Планира се наставак успешне сарадње са локалним медијима и локалним новинама, која ће се огледати у организовању емисија ради најаве планираних активности и промоције подручја, као и позива грађанима да се прикључе.

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

Противпожарна заштита организоваће се у складу са одредбама Закона о заштити од пожара, Закона о заштити природе и Закона о шумама.

Спроводиће се превентивне мере заштите шума од пожара и то: активна дежурства у критичним периодима појаве шумских пожара, одржавање постављених знакова забране ложења ватре и знакова упозорења на појачану опасност од појаве шумских пожара.

Редовним надзором чувара заштићеног подручја и сарадњом са локалним становништвом и посетиоцима (пре свега планинарима), спроводиће се ефикасна противпожарна заштита. За гашење пожара и кретање по терену у току ноћи потребне су одговарајуће лед лампе са еластичном траком за главу које су потребне за бетбедније кретање.

Средства за набавку лед лампи са траком за главу, планирана су из накнада за коришћење заштићеног подручја.

Планирана средства за набавку лед лампи са траком за главу (динара)		Извршилац посла
Накнаде	50.000,00	Изабрани услужник

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

За планирање и реализацију поверених послова у управљању заштићеним подручјем и годишњег плана управљања подручјем, потребно је обезбедити одговарајуће организационе, финансијске и техничке претпоставке.

Према Закону о заштити природе („Сл.гл. РС“, број 36/09, 88/10 и 91/10– исправка, 14/16, 95/18-др.закон и 71/21) финансирање заштићеног подручја обезбеђује се из:

1.	Средстава Буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе
2.	Остала буџетска средства
3.	Нак нада за коришћење заштићеног подручја
4.	Прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем
5.	Средстава обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе
6.	Донација, поклона и помоћи
7.	Других извора у складу са законом

Средства за трошкове провизије за промет који се реализује преко рачуна- подрачуна, планирана су из средстава накнада.

Планирана средства за трошкове провизије за промет који се реализује преко рачуна- подрачуна (динара)		Извршилац посла
Накнаде	1.000,00	ЈП „Србијашуме“

За реализацију Програма управљања СРП „Јелашничка клисура“ планирана су укупна средства за 2026. годину у износу од 5.036.380,00 динара од чега се планира учешће:

- средства Буџета Републике од 798.440,00 динара (16 %) и
- средства накнада за коришћење ЗП од 4.237.940,00 (84 %) динара.

Самостални референт за ЗПД
и заштиту животне средине
Бојан Митић
Бојан Митић, дипл.инж.шум.

Директор ШГ „Ниш“ - Ниш,

34
Проф. др Братислав Дикић

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026. ГОДИНУ – Табела планираних прихода за заштићено подручје Специјални резерват природе "Јелашничка клисура"

Ред.број	Извори прихода	Износ у динарима
1.	Средства Буџета Републике Србије	798.440,00
	1.1. Министарство заштите животне средине	798.440,00
	1.2. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за шуме	0,00
	1.3. Остала средства Републике Србије	0,00
2.	Сопствени приходи	4.237.940,00
	2.1. Приходи од обављања делатности	0,00
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	4.237.940,00
	2.3. Остали сопствени приходи	0,00
3.	Средства буџета јединице локалне самоуправе	0,00
	3.1.	0,00
4.	Средства донација, поклона и помоћи	0,00
	4.1.	
	4.2.	
	4.3.	
5.	Остала средства	0,00
	5.1.	
	5.2.	
	Укупно приходи	5.036.380,00

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026. ГОДИНУ – Табела планираних расхода заштићеног подручја СРП "Јелашничка клисура"

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					
	Буџет РС	Сопствени приходи	Буџет јединице локалне самоуправе	Приходи од донација, поклона и помоћи	Накнаде	Укупно
A.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја						
A.1. Чуварска служба	600.000,00	0,00	0,00	0,00	3.250.000,00	3.850.000,00
A.1.1. Бруто зарада чувара	600.000,00	0,00			0,00	600.000,00
A.1.2. Остали трошкови чуварске службе (материјални трошкови, набавка опреме за чуварску службу)	0,00	0,00	0,00	0,00	3.250.000,00	3.250.000,00
A.1.2.1. Материјални трошкови чуварске службе (набавка опреме за чуварску сл., гориво, делови)	0,00	0,00			50.000,00	50.000,00
A.1.2.2. Набавка путничког теренског возила ТИП-3	0,00	0,00			3.200.000,00	3.200.000,00
A.2. Одржавање заштићеног подручја	198.440,00	0,00	0,00	0,00	579.706,00	778.146,00
A.2.1.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада (израда управљачких докумената, програма, пројеката, сарадња са локалним становништвом, институцијама и др.)	80.000,00	0,00			300.000,00	380.000,00
A.2.1.2. Материјални трошкови стручне службе (гориво за теренско возило)	0,00	0,00			70.000,00	70.000,00
A.2.1.3. Израда базе података (програм ЗП, ГИС, рад на терену)	0,00	0,00			50.000,00	50.000,00
A.2.2. Обележавање заштићеног подручја	0,00	0,00	0,00	0,00	139.706,00	139.706,00
A.2.2.1. Израда и постављање ознака табле са паноом за обележ. ЗП	0,00	0,00			34.200,00	34.200,00
A.2.2.2. Израда и постављање путоказа на путу за ЗП	0,00	0,00			0,00	0,00
A.2.2.3. Обнављање граница заштићеног подр. 1 km	0,00	0,00			7.986,00	7.986,00
A.2.2.4. Одржавање и поправка мобилијара	0,00	0,00			47.520,00	47.520,00
A.2.2.5. Противпожарна заштита (Набавка батеријских лампи Sommel LED 11W са траком за главу)		0,00			50.000,00	50.000,00
A.2.3. Управљање отпадом-одржавање чистоће чишћењем и уклањањем смећа	118.440,00	0,00			20.000,00	138.440,00
A.2.4. Управљање отпадом-постављ. табле забр.бац.смећа	0,00	0,00			0,00	0,00
A.3. Презентација заштићеног подручја	0,00	0,00	0,00	0,00	231.457,50	231.457,50
A.3.1.1. Штампање флајера 500 ком.	0,00	0,00			14.375,00	14.375,00
A.3.1.2. Штампање (ранац за леђа са знаком зп LOGO)	0,00	0,00			67.082,50	67.082,50
A.3.2. Организовање промотивних скупова са програмом ради презентације подручја	0,00	0,00			150.000,00	150.000,00
Укупно A.0	798.440,00	0,00	0,00	0,00	4.061.163,50	4.859.603,50
Б.0. Управљање посетиоцима						
Укупно Б.0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
В.0. Регулисање имовинско правних односа						
Укупно В.0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Г.0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја						
Г.1. Мониторинг шума	0,00	0,00			0,00	0,00
Г.2. Сузбијање киселог дрвета					20.000,00	20.000,00
Укупно Г.0	0,00	0,00	0,00	0,00	20.000,00	20.000,00
Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса						
Д.1. Пројекти и радови на уређењу простора - уређење пешачке стазе 1 km	0,00				127.776,00	127.776,00
Д.2. Пројекти и радови на уређењу простора - израда и постављање мобилијара (гарнитура сто са клупама)		0,00			28.000,00	28.000,00
Укупно Д.0	0,00	0,00	0,00	0,00	155.776,00	155.776,00
Е.0. Остали некатегорисани послови						
Е.1. Трошкови провизије за промет који се реализује преко рачуна/полвачуна	0,00	0,00			1.000,00	1.000,00
Укупно Е.0	0,00	0,00	0,00	0,00	1.000,00	1.000,00
Укупно планирани расходи	798.440,00	0,00	0,00	0,00	4.237.940	5.036.380

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ "ЈЕЛАШНИЧКА КЛИСУРА"

РАСПОДЕЛА ОБЕЗБЕЂЕЊА ПОТРЕБНИХ РАСХОДА У 2026. ГОДИНИ

Врсте расхода: Бруто зараде увара		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	0,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	600.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	600.000,00
1.1.	бруто зараде чувара ЗП	600.000,00
1.2.		
2.	<i>Трошкови пројектних активности</i>	
2.1.		
2.2.		
	УКУПНО расходи:	600.000,00
Врсте расхода: Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	300.000,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	80.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.	Бруто зараде стручног лица	80.000,00
1.2.		
2.	<i>Трошкови пројектних активности</i>	
2.1.		
2.2.		
	УКУПНО расходи:	380.000,00
Врсте расхода: Управљање отпадом у СРП "Јелашничка клисура"		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	20.000,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	118.440,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
2.	<i>Трошкови пројектних активности</i>	
2.1.	услуга уклањања отпада ; активност ће реализовати извођач који буде изабран у поступку јавних набавки - ТРЕЋЕ ЛИЦЕ	118.440,00
	УКУПНО расходи	138.440,00

Република Србија
МИНИСТАРСТВО

ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 003303909 2025 14850 004 001 501 100

Датум: 28.8.2025. године

Немањина 22-26

Београд

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд

Број: 13982

Датум: 08.09.2025 год.

Нови Београд, Булевар Михаила Пупина 113

На основу члана 9. став 8. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21), члана 23. став 2. и члана 24. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 и 30/18-др. закон), члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење и 2/23-УС), Уредбе о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12) и Уредбе о заштити Специјалног резервата природе „Јелашничка клисура” („Службени гласник РС”, број 9/1995), а решавајући на основу захтева ЈП „Србијашуме”, за издавање услова заштите природе, Министарство заштите животне средине, државни секретар Драгана Остојић, по Решењу о овлашћењу број: 002679142 2025 14850 009 005 020 092 од 16.6.2025. године, доноси

РЕШЕЊЕ

о условима заштите природе

На основу Стручне основе 03 Бр. 022-2912/2 од 18.8.2025. године, а у складу са Законом о заштити природе, Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Јелашничка клисура”, Уредбом о режимима заштите и Планом управљања Специјалним резерватом природе „Јелашничка клисура” за период од 2021 до 2030. године, израда Програма управљања Специјалним резерватом природе „Јелашничка клисура” за 2026. годину може се реализовати уз примену следећих услова и мера:

- 1) Програм управљања усагласити са Законом о заштити природе и Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Јелашничка клисура”;
- 2) Програм управљања треба да садржи врсту и облик активности, динамику реализације послова и висину потребних средстава за реализацију истих;
- 3) Програмом управљања планирати мере заштите, очувања, уређења и унапређења заштићеног подручја и спроводити их у складу са прописаним режимом заштите;
- 4) Планирати израду управљачких докумената (планова и извештаја, као што је извештај о остваривању годишњег програма управљања – сажет приказ реализације и др.);
- 5) У складу са режимом заштите планирати очување и унапређење посебних природних вредности подручја и њихово наменско коришћење. Обезбедити услове, мишљења и сагласности од свих надлежних органа, организација и установа за све радове на заштићеном природном добру;
- 6) Предвидети спречавање активности које могу нарушити вредности заштићеног подручја;
- 7) Предвидети формирање базе података у функцији управљања, коришћења и мониторинга стања у заштићеном природном добру, као и о евентуалном утицају радова у непосредној околини заштићеног природног добра;
- 8) Предвидети наставак сузбијања инвазивне врсте: кисело дрво (*Ailanthus altissima*);

9) Посебну пажњу посветити мерама заштите природних вредности подручја природног добра у случају акцидентних ситуација и предвидети одговарајуће мере заштите животне средине у тим ситуацијама;

10) Програмом управљања предвидети научно-истраживачки рад који ће се заснивати на спровођењу различитих специјалистичких истраживања, који би се изводили према посебним пројектима и програмима;

11) Планирати промоцију вредности заштићеног подручја кроз медијско приказивање, штампање промотивног материјала, едукативно-промотивне активности, обележавање еколошких датума и др., које треба да допринесу афирмацији заштићеног природног добра;

12) У складу са чланом 54. Закона о заштити природе, Извештај о остваривању годишњег програма за претходну годину, управљач доставља надлежном органу до 15. децембра текуће године.

Образложење

Подносилац захтева Јавно предузеће „Србијашуме”, ул. Михајла Пупина 113, Београд, упутило је захтев број 11681 од 27.7.2025. године Министарству заштите животне средине, за издавање услова заштите природе за израду Програма управљања Специјалним резерватом природе „Јелашничка клисура” за 2026. годину. У захтеву се наводи да су у плану чување, одржавање и презентација заштићеног подручја кроз следеће активности:

- Планирање, изградња и уређење заштићеног подручја:
 - израду годишњих управљачких докумената,
 - уређење простора и одрживо коришћење: одржавање пешачких стаза;
 - обнављање и обележавање граница у дужини од 1km,
 - управљање отпадом;
 - ажурирање базе података;
 - наставак мониторинга врста;
 - наставак сузбијања инвазивне врсте: кисело дрво (*Ailanthus altissima*);
 - промотивне активности, презентација заштићеног подручја, штампа промотивног материјала;
- Посебни послови и задаци:
 - одржавање постојећег и постављање новог мобилијара;
 - кошење траве и одржавање простора;
 - одржавање система противпожарне заштите.

На основу члана 9. став 5. Закона о заштити природе, по захтеву Министарства заштите животне средине, Завод за заштиту природе Србије издао је Стручну основу (03 Бр. 022-2912/2 од 18.8.2025. године) по предметном захтеву.

Увидом у Централни регистар заштићених природних добара Републике Србије и документацију Завода за заштиту природе, а у складу са прописима који регулишу област заштите природе, констатовано је да је подручје за које се израђује Програм управљања заштићено подручје - Специјални резерват природе „Јелашничка клисура” – природно добро I категорије, у коме је дефинисан режим заштите II степена. Јелашничка клисура (и Чукљенички прозорац изнад Царевих корита) је објекат геонаслеђа Србије према Инвентару објеката геонаслеђа (2005).

Сагласно одредбама члана 54. Закона о заштити природе, планови управљања остварују се годишњим програмима управљања, на које сагласност даје Министарство, орган надлежан за послове заштите животне средине аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе. Извештај о остваривању годишњег програма за претходну

годину управљач доставља надлежном органу до 15. децембра текуће године, годишњи програм управљања за наредну годину управљач доставља надлежном органу до 15. новембра текуће године, а извештај о остваривању плана управљања из члана 52. истог закона најкасније 60 дана пре истека периода за који је план донет.

У складу са горе наведеним издаје се Решење о условима заштите природе за израду Програма управљања Специјалним резерватом природе „Јелашничка клисура” за 2026. годину. За све друге радове/активности на предметном подручју, или промене планске/пројектне документације, потребно је поднети нови захтев.

Подносилац захтева је платио Републичку административну таксу за подношење захтева за издавање услова заштите природе, у износу од 1.030,00 дин, а ослобођен је плаћања таксе за издавање стручне основе за израду Решења о условима заштите природе по тарифном броју 186а Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03 - испр., 61/05, 101/05 - др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11-усклађени дин. износ, 55/12 - усклађени дин. износ, 93/12, 47/13 - усклађени дин. износ, 65/13 - др. закон, 57/14 - усклађени дин. износ, 45/15 - усклађени дин. износ, 83/15, 112/15, 50/16 - усклађени дин. износ, 61/17 - усклађени дин. износ, 113/17, 3/18 - испр., 50/18 - усклађени дин. износ, 95/18, 38/19 - усклађени дин. износ, 86/19, 90/19 - испр., 98/20 - усклађени дин. износ, 144/20, 62/21 - усклађени дин. износ, 138/22, 54/23 - усклађени дин. износ, 92/23, 59/24 - усклађени дин. износ, 63/24 – измена и допуна усклађених дин. изн., 94/24 и 55/25 – усклађени дин. износ).

Поука о правном средству:

Против овог решења може се изјавити жалба Влади Републике Србије у року од 15 дана од дана његовог пријема. Жалба се предаје непосредно Министарству заштите животне средине у Београду, Немањина 22-26, 11000 Београд или путем поште са доказом о уплати републичке административне таксе у износу од 610,00 динара, по тарифном броју 6 Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03 - испр., 61/05, 101/05 - др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11-усклађени дин. износ, 55/12 - усклађени дин. износ, 93/12, 47/13 - усклађени дин. износ, 65/13 - др. закон, 57/14 - усклађени дин. износ, 45/15 - усклађени дин. износ, 83/15, 112/15, 50/16 - усклађени дин. износ, 61/17 - усклађени дин. износ, 113/17, 3/18 - испр., 50/18 - усклађени дин. износ, 95/18, 38/19 - усклађени дин. износ, 86/19, 90/19 - испр., 98/20 - усклађени дин. износ, 144/20, 62/21 - усклађени дин. износ, 138/22, 54/23 - усклађени дин. износ, 92/23, 59/24 - усклађени дин. износ, 63/24 – измена и допуна усклађених дин. изн., 94/24 и 55/25 – усклађени дин. износ).

Достављено:

- Ⓢ Јавно предузеће „Србијашуме”,
Булевар Михајла Пупина бр. 113, 11070 Нови Београд;
- Завод за заштиту природе Србије,
Јапанска 35, 11070, Нови Београд;
- Инспекција за заштиту животне средине;
- Архива.